Arnaud de la Croix, “*Degrelle 1906-1994*”

Brussel: Racine, 2016

Anne Roche

Traducteur : Gorik de Henau

Édition électronique

URL : <https://journals.openedition.org/temoigner/6712>

DOI : 10.4000/temoigner.6712

ISSN : 2506-6390

Cet article est une traduction de :

Arnaud de la Croix. “*Degrelle 1906-1994*” - URL : <https://journals.openedition.org/temoigner/6657> [fr]

Éditeur :

Éditions du Centre d'études et de documentation Mémoire d'Auschwitz, Éditions Kimé

Édition imprimée

Date de publication : 1 octobre 2017

Pagination : 146-147

ISBN : 978-2-930953-01-4

ISSN : 2031-4183

Référence électronique

Anne Roche, «Arnaud de la Croix, “*Degrelle 1906-1994*”, *Témoigner. Entre histoire et mémoire* [Online], 125 | 2017, Online op 24 décembre 2021, geraadpleegd op 04 février 2022. URL: <http://journals.openedition.org/temoigner/6712> ; DOI: <https://doi.org/10.4000/temoigner.6712>

Ce document a été généré automatiquement le 4 février 2022.

Tous droits réservés

Arnaud de la Croix, “*Degrelle 1906-1994*”

Brussel: Racine, 2016

Anne Roche

Traduction : Gorik de Henau

RÉFÉRENCE

Arnaud de la Croix, *Degrelle 1906-1994*, Brussel: Racine, 2016, 232 p.

- 1 Deze biografie gaat over de leerjaren van Léon Degrelle, zijn politieke engagement en contacten (vanaf 1933) met nazi-Duitsland, de oprichting van de Rex-beweging, zijn betrokkenheid bij de collaboratie en daarna de *Waffen-SS*, en zijn vlucht naar Spanje in 1945, waar hij tot zijn dood in 1999 zou blijven.
- 2 Degrelle, grootgebracht met Maurras en Léon Daudet en bewonderaar van D’Annunzio en Mussolini, was al vroeg gekant tegen alles wat naar communisme rook. In januari 1928 organiseerde hij als student de vernieling van een tentoonstelling in Brussel ter ere van de tiende verjaardag van de Sovjet-Unie. Via dit en andere wapenfeiten ging hij meewerken aan het katholieke, uitgesproken rechtse dagblad *Le Vingtième Siècle*, net als Georges Rémi (Hergé). Die laatste stond er aan het hoofd van de jeugdkatern *Le Petit Vingtième*, waar in januari 1929 voor het eerst de avonturen van Kuifje verschenen. Door het kort en klein slaan van de tentoonstelling zouden ze op het idee zijn gekomen om Kuifje naar de Sovjet-Unie te sturen. Los van zijn aversie tegen het communisme boog Degrelle zich over de misère van de arbeiders en maakte hij reportages over krotwoningen, en sloot zo aan bij de sociale of socialistische component van populistische bewegingen. Door zijn journalistieke activiteit en strijdvaardigheid trok hij de aandacht van rechtse middens in Duitsland. Nadat Hitler in 1933 aan de macht was gekomen nam het Duitse gezantschap in Brussel contact met hem op en hij werd in Berlijn uitgenodigd. Maar hoewel Mussolini bij katholiek rechts in België op algemene instemming kon rekenen, veroorzaakte Hitler onrust; hem

steunen zou in journalistiek en politiek opzicht neerkomen op je reinste zelfmoord. De krant van Degrelle publiceerde evenwel antisemitische artikelen in de lijn van de nazidoctrine: 'Hitler wordt duidelijk gezien als een wellicht onaangenaam, maar noodzakelijk bolwerk [tegen] de communistische dictatuur.'

- 3 In dezelfde periode trachtte Degrelle te infiltreren in de katholieke partij met het oog op een machtsvername, of minstens om invloed te verwerven. 'In deze duistere tijden neemt het aantal verschijningen in ons land toe. [...] De Maagd Maria is verschenen in Beauraing, in de provincie Namen. [...] Er vinden genezingen plaats. Degrelle publiceerde meteen brochures over die wonderen.' Je zoekt vergeefs naar ook maar de minste twijfel van de auteur omtrent die genezingen of verschijningen; zeker is dat Degrelle als gewiekste persbaron begreep hoe hij er garen bij kon spinnen. Ondanks die successen als uitgever bleven de magazines van Degrelle verlieslatend, waarop de Action Catholique officieel de samenwerking met de Rex-uitgeverij stopzette. Degrelle nam meer en meer afstand van de katholieke partij en in november 1935 verbood de Kerk zelfs geestelijken om meetings van Rex bij te wonen. Voortaan was Degrelle alleen nog aanvoerder van de beweging Rex.
- 4 Als populist stelde hij de 'malversaties' van politici aan de kaak en viel hij de 'particratie' aan. Bij de verkiezingen in 1936 behaalde Rex 11,5 procent van de stemmen en snoepte kiezers af van socialisten, liberalen en vooral katholieken. In juni 1936 brak er net als in Frankrijk een algemene staking uit. Die werd gesteund door Degrelle en de rexisten, maar ze slaagden er niet in de arbeidersklasse te overtuigen. Met de actie haalde hij zich bovendien de bezorgdheid van de middenklasse mee op de hals, want die beschouwde hem als een verdediger van haar belangen.
- 5 Van 1936 tot 1937 werd Rex door Mussolini gesubsidieerd. In augustus 1936 ontmoette Degrelle Hitler en in oktober 1936 Goebbels, die hem 'papier voor zijn kranten' beloofde, al zou Degrelle beweren dat hij 'van Hitler nooit een *pfennig* had gekregen'. Volgens dezelfde logica financierde Duitsland de Vlaams-nationalistische beweging VNV (Vlaams Nationaal Verbond): met belangstelling vernamen de Duitsers dat het VNV was voortgekomen uit de frontbeweging, een 'opstand die tijdens de Grote Oorlog was ontstaan in de gelederen van Vlaamse dienstplichtigen, toen België tot aan het geallieerde offensief in 1918 als enige standhield aan het IJzerfront'. In Frankrijk, maar vooral in Duitsland en Rusland zouden dergelijke opstanden heel andere gevolgen hebben.
- 6 Degrelle, die van contacten met de vijand werd verdacht, werd in 1940 aangehouden en van de ene gevangenis naar het andere kamp gestuurd voor hij in het Franse kamp Le Vernet belandde, waar hij op 22 juli 1940 werd vrijgelaten. Hij kon zijn activiteiten hervatten, maar de Duitsers beschouwden Rex als een minderheidsbeweging en zagen hem liever in een ondergeschikte rol in Wallonië. Degrelle zocht ook aansluiting bij de katholieke overheid, die zich naar de Nieuwe Orde had geschikt, maar daarom nog niet zijn engagement in de collaboratie goedkeurde. Dat laatste zou culmineren in zijn dienstneming bij de *Waffen-SS* aan het Oostfront. In december 1944 werd hij door de militaire rechtbank in Brussel ter dood veroordeeld wegens verstandhouding met de vijand. Maar in september was Degrelle al naar Duitsland gevlucht en in mei 1945 slaagde hij erin te ontkomen naar Spanje, waar hij onder een valse identiteit leefde. Verschillende pogingen tot ontvoering draaiden op niets uit, evenals een paar (halfzachte) verzoeken tot uitlevering.

- 7 De auteur schetst het traject van zijn hoofdpersoon en verklaart zijn karakter op grond van zijn ambitie, opportunisme en de 'leugen door overdaad', zonder hem evenwel vrij te pleiten; tegelijk erkent hij dat de man een politiek project had. Hij bekritiseert zijn gebrek aan journalistieke deontologie. Zo bemachtigde Degrelle een schets van Hergé en maakte er een affiche van, ondanks protest van de tekenaar. Of hij kocht via de Société des Gens de Lettres artikelen die al eerder gepubliceerd waren, zó dat Mauriac, Gide, Maeterlinck en Maurois 'meewerkten aan het Rex-magazine'.
- 8 Ook slikt de auteur niet zomaar de 'opschepperij' van Degrelle. Zo minimaliseert hij de invloed die deze meende te hebben gehad op de Duitsers, die hem herhaaldelijk wantrouwden of van oordeel waren dat ze hem niet konden gebruiken. Maar soms lijkt hij hem juist te volgen. Was Degrelle bijvoorbeeld werkelijk verantwoordelijk voor het feit dat de paus de Action Française veroordeelde? In 1924, toen hij rechten studeerde in Namen, spoorde hij zijn studiegenoten bij een enquête van *Les cahiers de la jeunesse catholique* aan om voor Maurras te stemmen, wat de katholieke hiërarchie verontrustte. Maar motiveerde dit onbeduidende incident werkelijk Pius XI om twee jaar later (in december 1926) het lezen van *L'Action française* [de krant] te verbieden?
- 9 Enkele historische details moeten worden genuanceerd. In 1937 bij de Spaanse Burgeroorlog bijvoorbeeld 'hield de Belgische regering een strikt neutrale houding aan, wat ongelukkig genoeg de Fransen mishaagde en in mindere mate ook de Britten, terwijl het de goedkeuring van Duitsland wegdroeg'. De Belgische neutraliteit kon onmogelijk 'de Fransen mishagen', aangezien de regering van Léon Blum had geopteerd voor een non-interventiebeleid en liever niet het legitieme Frente Popular verdedigde tegen Franco's couppelegers.
- 10 Tot slot valt het te betreuren dat de auteur, die zijn bronnen nochtans niet verbergt, ze naar het einde van het boek verbant, zonder notenapparaat of precieze paginaverwijzing, waardoor je ze moeilijk kunt raadplegen. Via een traditionele presentatie, met noten onder aan de pagina, had je een rangorde kunnen opstellen van de publicaties, hun afkomst, en de min of meer snoeverige geschriften van de 'held', of nog de 'uitspraken' van Hitler – die in werkelijkheid werden meegedeeld via een getuige (zijn arts) of Degrelle zelf... Die keuze van de uitgever, wellicht ingegeven door een streven naar leesbaarheid, lijkt ons afbreuk te doen aan de eigenlijke historische kwaliteit van een nochtans goed gedocumenteerd werk.